

Det bipolära anhörigskapet

Barn som anhöriga på Affektiva mottagningen

Barnrättsdagarna 2024
Anette Ståhl och
Linda Wärlegård

Vuxenpsykiatri

Affektiva mottagningen

Affektiva mottagningen erbjuder:

- psykiatrisk utredning och bedömning
- behandling och rehabilitering
- långtidsuppföljning/förebyggande vård.

för personer med **bipolär sjukdom** eller **svårbehandlad depressionssjukdom** samt **andra svåra affektiva tillstånd**

Kunskapscentrum som bedriver forskning, kunskapsutveckling och undervisning inom det affektiva området.

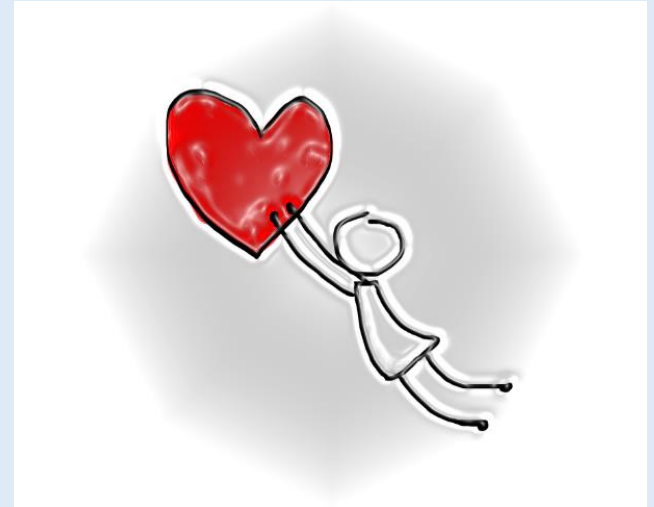
Familjeperspektiv – Barn som närstående

När en förälder har en psykisk sjukdom påverkas hela familjen.

Barn mår bra av att få hjälp att förstå sin situation, så att den blir begriplig, hanterbar och meningsfull.

Riskgrupp

Barn till förälder med psykisk sjukdom har en ökad risk att själva bli sjuka.

Risken att insjukna i psykisk ohälsa är mångfaldig.

Barns behov av stöd från oss

- **Akut insats:**

Barn som riskerar att fara illa-
anmälningsskyldighet,
enligt 14 kap. 1 § SoL

- **Förebyggande insatser:**

enligt 5 kap. 7 § HSL och 6 kap. 5 § PSL och
Barnkonventionen

Hälso- o sjukvårdslagen 5 kap.7 § Patientsäkerhetslagen 6 kap. 5 §

Hälso- och sjukvården **ska** särskilt beakta ett barns behov av information, råd och stöd om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med har

- **en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning,**
- en allvarlig fysisk sjukdom eller skada, eller
- ett missbruk av alkohol eller annat beroendeframkallande medel eller spel om pengar.
- utsatt eller utsätter barnet eller en närstående till barnet för våld eller andra övergrepp.
- Detsamma gäller vid plötsligt dödsfall.

Syftet med lagförändringen

- **Förebygga** psykisk ohälsa hos barn som anhöriga.

FN:s konvention om barnets rättigheter

lagstiftad i Sverige 1 januari 2020

Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Inga barn får diskrimineras.

Artikel 17: Alla barn har rätt att få information.

Artikel 12: Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör dem.

Artikel 24: Varje barn har rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård.

Artikel 18: Föräldrar och vårdnadshavare har rätt till stöd.

Vad innebär det i praktiken?

- Vi skall ta reda på om patienten har barn.
Rutin PSV: Alltid vid nybesök, årskontroll, inläggning i heldygnsvården samt vid behov.
- Erbjuda patienten samtal om föräldraskap och om barnens situation.
- Insatserna är förebyggande och alla ska erbjudas.

Hur påverkas familjens vardag?

- Samvaro och samspel förändras
- Familjen sluter sig, blir mer isolerad
- Förälderns delaktighet i barnets liv förändras
- Vardagliga rutiner påverkas
- Atmosfären i hemmet (tystnad, stress, konflikter)

Psykisk sjukdom och föräldraskap

Förmågan till relationer och fungerande föräldraskap kan vara nedsatt p g a sjukdomen.

Vanligare att de försummar barnets emotionella och fysiska behov.

Ofta oroliga för sina barn och sitt föräldraskap.

Skuld och skamkänslor.

Öppen kommunikation i familjen och insikt i barnens situation stärker föräldraskapet.

Hur påverkas barnet?

- Kan ha svårare att knyta an till sin sjuka förälder och får en sämre relation
- Skuld
- Skam
- Tar ett för stort ansvar
- Förnekar sina egna behov och känslor
- Oroar sig för att föräldern ska bli sjuk
- Oro att de själva ska bli sjuka
- Koncentrationssvårigheter
- Svårt att sova

Skyddande faktorer

Hos barnet:

Vänner, fritidsintressen, förskola/skola, betydelsefulla vuxna.

En realistisk förståelse om situationen.

Kunskap om förälders sjukdom.

Ber om hjälp när det behövs.

Skyddande faktorer

Hos familjen:

God kommunikation i familjen.

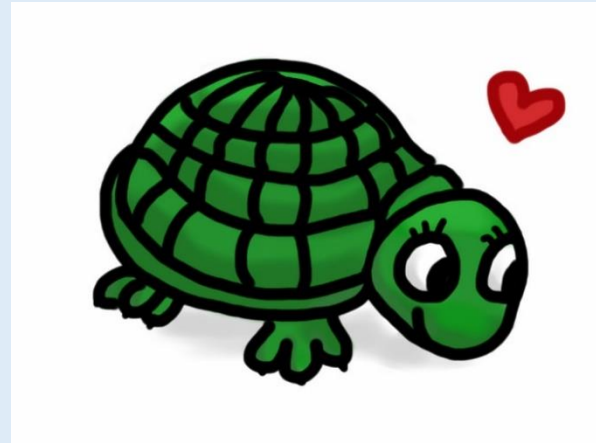
Ömsesidig förståelse.

Fungerande föräldraskap.

Stödjande nätverk.

Att se lösningar på problemen.

Ber om hjälp när det behövs.

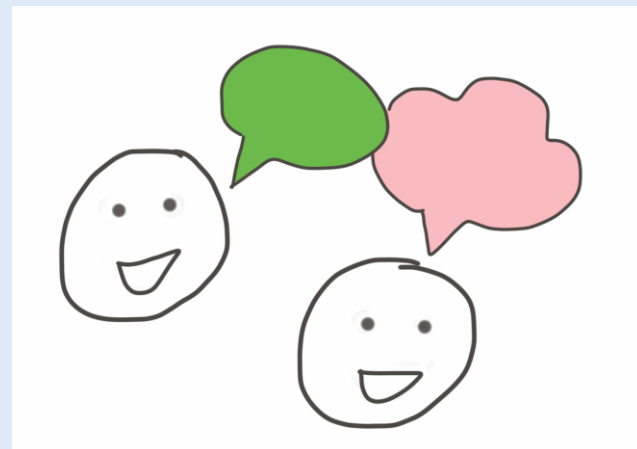
Riskfaktorer

- Psykisk sjukdom hos båda föräldrarna
- Missbruk hos någon av föräldrarna
- Relationsproblem
- Våld i familjen
- Frånvaro av skyddande nätverk
- När barnet blir indragen i föräldrarnas vanföreställningar
- Ekonomiska problem

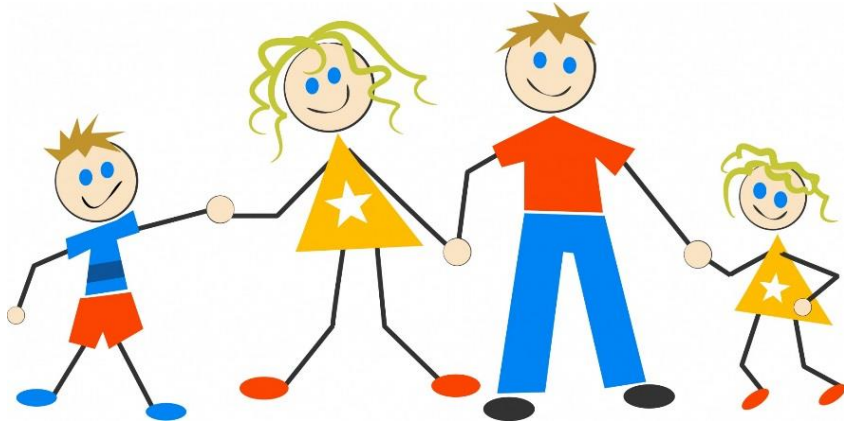
Förälderns samtal med barnet

- Barn behöver inte veta allt men det man säger skall vara sant!
- Barnet behöver en förklaring vad de har sett, hört, anat, gissat, känt av.
- Uppmuntra barnet att prata och fråga.
- Lyssna på barnet.
- Även prata om lösningar så att framtiden blir möjlig.
- Att skapa förståelse tar tid – början till en process

Affektiva mottagningen erbjuder:

- Föräldrastödjande samtal
- Samtal med barn och föräldrar
- Barnsamtal som förbereds med förälder/föräldrar
- Stödgruppverksamhet

Stöd enligt särskilda metoder:

- **Föra barnen på tal**
ca 2 samtal med föräldrar
- **BRA samtal**
1-2 samtal med barn
- **Barnkraft**
Stödgruppsverksamhet
- **ABC (alla barn i centrum)**
Föräldrastöd i grupp
- **Småbarnsföräldragrupp**
Patientföräldern med barn upp till 1 år.
- **Beardslee's familjeintervention**
5-6 samtal med hela familjen

Metoderna syftar till att:

- Främja föräldraskapet
- Öka barnens förståelse
- Stärka skyddsfaktorer
- Uppmärksamma riskfaktorer

Barnkraft

- Stödgruppsverksamhet för föräldrar och barn där minst en förälder har psykisk sjukdom.
- Utvecklad av Bitta Söderblom, Finland.
- Sedan hösten 2012.
- Samverkan mellan Psykiatri Sydväst, Huddinge kommun (och Botkyrka kommun)
- Barngrupper och föräldragrupper parallellt vid 9 tillfällen.

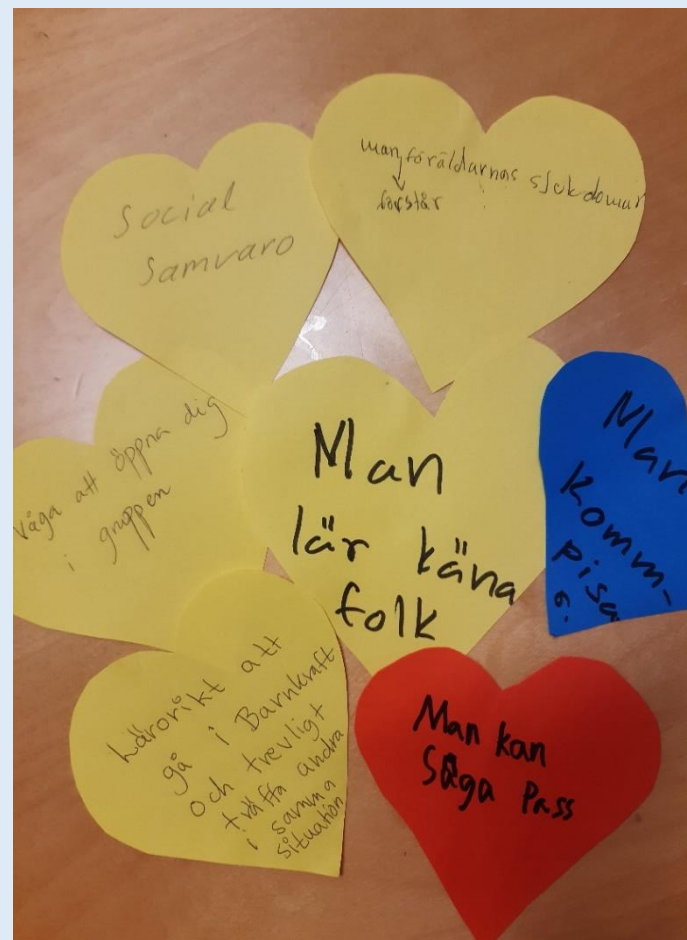

Barnens egna ord

”Det bästa var att se att andra barn, som har sådana här föräldrar, är helt normala”

”Innan jag kom till Barnkraft trodde jag att det bara var jag”

”Man förstår mer om förälderns sjukdom”

Sagt av föräldrar som deltagit i Barnkraft

”Det bästa jag någonsin har gjort med mina barn”

”Nu kan vi prata mer hemma om hur vi har det”

”Jag känner ingen skuld längre”

”Bra att få träffa andra i samma situation”

”Lättare att prata om känslor med barnen”

”Att få komma hit och vara sig själv, det är unikt”

Småbarnsföräldragrupp

Affektiva mottagningen

- Nyblivna föräldrar som har psykisk sjukdom och aktuella på Affektiva mottagningen.
- Barn 0-1 år
- Den andra föräldern
- 5 träffar
- Inbjudna gäster

Småbarnsföräldragrupp teman

1. Här och nu, Den första tiden, mat och sömn, amning/ersättning, rutiner.
2. Att skapa en kärleksfull relation till sitt barn, anknytning
3. Att söka hjälp
4. Att vara en tillräckligt bra förälder
5. Risk o skyddsfaktorer, farmakologi och föräldraskap

Tack för att du lyssnade!

foto: Peter Högström

Anette Ståhl och Linda Wärlegård
2024